

Dkt. Elaine Phillips, Utangulizi wa Masomo ya Biblia, Kipindi cha 12, Qumran na Hati za Kukunjwa za Bahari ya Chumvi

© 2024 Elaine Phillips na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Elaine Phillips katika mafundisho yake kuhusu Utangulizi wa Masomo ya Biblia. Huu ni kipindi cha 12, Qumran na Hati za Bahari ya Chumvi.

Hapo awali katika somo letu pamoja, tulizungumzia kwa ufupi kuhusu eneo la Qumran.

Tulizungumzia hasa kuhusu jamii au labda jamii zilizoondoka katika uanzishwaji wa Yerusalemu, iwe ilikuwaje katikati ya karne ya pili KK, na kuhamia eneo lililoko pembeni mwa kaskazini-magharibi mwa Bahari ya Chumvi. Tutakachofanya hivi sasa ni kuzingatia kutajwa huko kwa ufupi sana kwa sababu tunataka kuzingatia maandishi ya Hati za Kukunja za Bahari ya Chumvi. Na moja ya mambo ya kwanza kusema tunapoangalia hili ni kukubali kwamba tunazungumzia taaluma mbalimbali zinazolingia katika utafiti wetu, kinachoendelea hapa.

Hata kwa sababu ya kile kilicho kwenye skrini mbele yako, unaona maandishi. Na ni maandishi ambayo yana uandishi maalum unaoelezea maandishi yanayotoka katika jamii hiyo. Lakini maandishi haya yaligunduliwa katika hali ya kipekee sana ambayo itaturudisha katikati ya karne ya 20.

Kwa hivyo, yote hayo yanamaanisha kwamba tunahitaji kufikiria historia kulingana na asili ya maandishi haya na jamii au jamii zilizoyatoa. Tunahitaji kufikiria kuhusu akiolojia kadri maandishi yanavyoendelea kugunduliwa. Na pia tunahitaji kufikiria kuhusu jiografia na mahali ambapo maandishi haya yalikuwa.

Ongeza kwenye hilo lengo lingine la historia ambalo litakuwa historia yetu ya hivi karibuni ya karne ya 20. Kwa sababu kusema ukweli hadithi ya ugunduzi wa maandishi haya inavutia kama vile hadithi yoyote ya vazi na kisu ambayo unaweza kufuata. Kwa hivyo huo ndio mwelekeo tutakaofuata tunapojaribu kuunganisha baadhi ya haya kama nilivyoita utafiti wa taaluma mbalimbali.

Kwanza kabisa, unajua, kwa nini kuna msukosuko wote? Naam, hebu tuangalie mambo kadhaa yanayochangia ukweli kwamba masomo ya Qumran na Scrolls za Bahari ya Chumvi yamekuwa katikati ya majadiliano mengi ya kitaaluma tangu katikati ya miaka ya 1900. Hapa kuna sababu kadhaa. Bila shaka, kwa sababu ninatumaini zitakuwa wazi ifikapo wakati tunapopitia haya, huu umekuwa ugunduzi muhimu zaidi wa akiolojia wa karne ya 20.

Bila shaka na natumai sababu zitaonekana wazi ikiwa si mara moja tunapoendelea na wakati wetu. Mojawapo ya mambo ambayo hufanya ni kutupa ufahamu wa Uyahudi katika siku za Yesu. Na nina Uyahudi katika wingi hapa kwa sababu wakati mwingine tunapofikiria Uyahudi tunauacha katika umoja na tunauweka kama monolith na hatutaki kufanya hivyo.

Tuna njia nyingi za kuelezea dini hiyo, si tu katika karne ya kwanza bali pia katika siku za Yesu. Na kinachoendelea Qumran na hata kuna mambo tofauti tunayoyaona kama sehemu ya picha hiyo ya kidini ya kijamii yatatusaidia kuelewa vizuri kwamba kuna utajiri mwingi katika utamaduni hata katika nchi yetu ndogo kati ya. Hoja hii ya tatu labda inajadiliwa kidogo miongoni mwa watu mbalimbali, lakini ninapendekeza tunapoendelea kwamba Yohana Mbatizaji, ambaye kama unavyokumbuka alizaliwa katika familia, ambao wote walikuwa makuhani, ambao wote walikuwa wazee, labda wangekufa hivi karibuni.

Na tulijifunza kwamba Yohana Mbatizaji alitoka nyikani na pia tulijifunza kwamba mara tu alipoanza huduma yake alikuwa akibatiza katika Mto Yordani. Hatujui Aiononi na Salimu wako wapi, lakini hayo ndiyo majina yaliyotajwa. Kwa hivyo, haihitaji dhana nyingi, ni dhana tu, lakini tunaweza kusema kwamba Yohana Mbatizaji alikuwa na uhusiano fulani na jumuiya hizi zilizojiondoa kutoka kwa ukuhani wa Yerusalemu, ambao wakati huo haukuwa mfano halisi wa wema kwa njia yoyote ile. Labda wazazi wake wema na wacha Mungu walimtuma kutoka Yerusalemu kwenda kwenye jumuiya iliyozingatia zaidi agano, ambayo kwa kweli ilikuwa Qumran.

Hakika anajua kuhusu kuzamishwa na anajua kuhusu ubatizo, anajua hisia kali ya haki na usafi na hayo yalikuwa mambo kama tutakavyoona ambayo yanaitambulisha jamii hii. Kwa hivyo tena, hilo ni jambo la kawaida sana, lakini nitalifanya kama jambo linalowezezana katika suala la uelewa mwishoni mwa Luka sura ya 1, ambayo inasema kwamba alilelewa jangwani. Hili pia ni jambo muhimu sana na kwamba pamoja na historia na pamoja na kumwelewa Yohana Mbatizaji, kama nilivyosema, tuna ushahidi muhimu sana kutoka Qumran katika suala la maandishi ya Biblia ya Kiebrania.

Dokezo fupi tu katika hatua hii, tunapofikiria hati zetu za Biblia ya Kiebrania hadi ugrunduzi wa Hati za Bahari ya Chumvi, hati zetu za kwanza kabisa zilitoka mwishoni mwa karne ya 9 BK. 895 ni takriban tarehe. Tuna Wamasora , hao walikuwa wale waliokabidhi, masar ni kitenzi cha Kiebrania kinachomaanisha kukabidhi, na walikabidhi utamaduni wa maandishi, na kwa njia, walifanya vizuri sana na kwa uangalifu wa ajabu.

Huna muda wa kuingia katika hilo lakini hilo ni jambo muhimu kukumbuka. Familia ya Ben Asher ilikuwa familia muhimu ya maandishi, Wamasora , ambao walifanya jambo la aina hii. Lakini unajua nini? Ilikuwa mwisho wa karne ya 9.

Swali lilikuwa, je, kweli walikuwa wakihifadhi maandishi sahihi? Naam, ugunduzi wa Hati za Bahari ya Chumvi unaturuhusu kurudisha nyuma kwa takriban miaka elfu moja asili ya maandishi. Je, kuna tofauti? Ndiyo, lakini kwa ujumla, kama unavyoona kutokana na hili, ni ushahidi mzuri sana wa uaminifu wa maandishi yetu ya Biblia ya Kiebrania. Kwa hivyo hebu tuzungumzie mbinu yetu ya taaluma mbalimbali hapa na tufikirie kwanza jiografia.

Tunataka kushughulika na mahali ambapo vitu hivi vilipatikana vilipopatikana. Tutazungumzia historia ya ugunduzi wao kwa muda mfupi. Tumekuwa tukijadili mapema katika utafiti wetu kuhusu Bahari ya Chumvi na hati hizo zilipopatikana katika mfululizo wa mapango, zilikuwa kwenye kona ya kaskazini-magharibi ya Bahari ya Chumvi.

Sasa, ili tukumbuke kwamba kwa kawaida tunafikiria Qumran na hilo litakuwa sawa hapa. Na mara nyingi tunafikiria hilo kama kitovu cha hati zetu za kukunjwa na kuhakikisha mapango 11 yako katika eneo hilo. Lakini usipoteze mtazamo wa ukweli kwamba katika mapango yaliyo kusini zaidi, kwa kweli, unaona kidogo cha En-Gedi hapa na kuna mfululizo wa mapango ambapo hati zingine za kukunjwa zilipatikana katika eneo hili.

Kwa hivyo, unajua nini? Kavu, mapango, hifadhi ya hati za kukunja. Tuna zaidi ya hati hizi za kukunja ambazo zimepatikana. Na ikiwa nitasahau kuzitaja baadaye, nitasema sasa.

Kwa kweli tuna wazo hili lote la hati miliki na mapango yanayoonekana katika maandishi ya awali. Tuna baba wa kanisa, naamini jina lake lilikuwa Timotheo, nadhani tunazungumzia karne ya 6, ambaye anasema, oh ndio, kuna hati miliki na mapango karibu na Yeriko. Kwa hivyo, hii sio hifadhi hii moja tu ya wakati mmoja.

Hakika iko katika eneo la jangwa la Yudea. Na tunakumbuka jinsi ilivyo. Tuna miamba ya chokaa.

Miamba ya chokaa hutengeneza mapango. Tuna nyenzo hiyo ya marl ambayo tulikuwa tunazungumzia tulipozungumzia eneo lote la Bonde la Yordani. Ni mchanganyiko huo wa udongo kama chaki, usio na uhai.

Lakini hilo pia hutoa fursa ya kuunda mapango ndani. Na, kwa kweli, hati kadhaa ziligunduliwa katika mapango ambayo hapo awali yalikuwa huko marl. Tutarudi kwenye hilo pia.

Vyanzo vikuu vya maji kwa watu wanaoishi katika eneo hili vilikuwa mifereji ya maji kutoka vilima. Ni ukumbusho tu kwamba mvua iliponyesha, ingawa mvua ilikuwa ikinyesha katika eneo hili la milimani, eneo la maji lilikuwa kubwa kiasi kwamba mara kadhaa maji yanatiririka kuelekea mashariki, kwa kweli, kwa mamilioni ya miaka

yakichimba baadhi ya korongo kubwa zinazoelekea mashariki. Nitazungumzia hilo zaidi kidogo baada ya muda mfupi.

Kwa hivyo ndiyo, una mifereji ya maji inayoleta kutoka vyanzo vya maji kuelekea magharibi, lakini pia mara kwa mara mvua yenyewe itanyesha kwenye vijito hivyo. Kuna chemchemi kadhaa hapa. En-Gedi ingekuwa mojawapo.

Tumekutana na hilo katika sehemu nyingine inayoitwa En- Feshka . Lakini kwa ujumla, maji ya jamii hizi yalilazimika kutegemea aina fulani ya mifereji ya maji , na kubeba maji kutoka mahali pengine. Hii inatupa hisia kidogo ya miamba hii ya chokaa.

Unaweza kuona kifuniko cha chaki, kifuniko cha porini juu, lakini hapa kuna ufa katika uwazi wake wote hapo hapo. Miamba ya chokaa na, tena, mapango, chokaa, vyote viwili vinaendana vizuri sana. Hii ndiyo picha yetu muhimu zaidi, pengine, au maarufu ya eneo la Qumran kwa sababu hii ni Pango la 4. Lakini tofauti na baadhi ya mapango mengine, kama vile Pango la 1, Pango la 6, Pango la 11, hili liko katika marl, nyenzo laini zaidi.

Nitatoa maoni machache kuhusu eneo hili na kuhusu Pango la 4, na tutarudi baadaye kidogo. Ukiangalia kwa makini, unaona chini ya bonde hapa. Hii ni bonde letu, lakini ukiangalia nyuma unaona tu mwanzo wa chokaa, na kuna bonde linalopita hapo.

Inaitwa Wadi Qumran. Mojawapo ya mambo ninayotaka kuonyesha kwa ufupi ni maji mengi yanayotiririka kupitia bonde hilo kwa sababu maji yanapopita hapa, yataharibu vitu hivi. Kinachosikitisha na pia kutuacha katika hali ya fumbo ni kwamba mtu anapaswa kujiuliza, mtu anapaswa kujiuliza kwa miaka elfu kadhaa kati ya wakati hati hizi zilipowekwa na sasa, ni mapango mangapi kati ya haya yaliyooshwa kweli? Kwa sababu kati ya miaka ya 1950, mwishoni mwa miaka ya 40, mwanzoni mwa miaka ya 50, mapango haya yalipogunduliwa, mapango, ni nini, 5, 7, 8, 9, na naamini 10, yametoweka.

Zimetoweka. Zimetoweka kwa zaidi ya miaka 50, nusu karne, sawa, au zaidi. Na kwa hivyo, lazima ufikirie tu, Mungu wangu, ni vitabu vingapi vingine ambavyo vingeweza kutoweka wakati huu, kwa sababu mapango ambayo yalihifadhiwa yametoweka.

Sijui, iliacha fumbo. Kwa bahati nzuri, Pango la 4 bado lipo hapa, na hili, kama tutakavyozungumzia baadaye kidogo, inaonekana hili lilikuwa maktaba, nililiweka katika alama za nukuu, kwa jumuiya ya Qumran. Nami nitatupa ramani baada ya muda mfupi kisha pia nitazungumzia kuhusu uhusiano huo.

Hii iko karibu zaidi na magofu, magofu ya Khirbet, ambayo yalikuwa Qumran. Lakini kwanza kabisa, hebu tufanye hivi. Nilitokea kuwa Israeli mwaka wa 2007, wakati wa masika, mvua iliponyesha.

Mvua ilinyesha katika nchi ya vilima. Mvua mwezi Mei haikuwa ya kawaida mwanzoni. Kila mtu alikuwa amesimama nje akisema, loo, mvua inanyesha.

Kwa kweli, walisema, mafuriko yaliyoje, wakimaanisha neno la Kiebrania la Mwanzo 6 na mafuriko. Lakini haya ndiyo yaliyotokea Qumran. Haikuwa mvua, lakini haya ndiyo maji yakibubujika chini ya bonde hilo na kuja juu ya maporomoko ya maji na kuteleza moja kwa moja chini ya eneo hili.

Na mtu anaweza kufikiria, fikiria tu, kwamba hayo yametosha na kudhoofisha matuta hayo ya marl kiasi kwamba ungekuwa na matuta hayo yakibomoka na kuvunjika kwa muundo wowote wa pango na viambato vilivyomo kwenye pango hilo vingekuwa pale. Kwa hivyo nataka tu kuelewa hilo kulingana na muda wetu wa historia na jiografia na matokeo yake kwa labda majukumu ya wengine. Tunaweza kushukuru kwamba tuna yale tuliyo nayo.

Sasa hebu tubadilike na tuzungumzie kidogo kuhusu historia ya hivi karibuni kabla hatujarudi kuzungumzia kuhusu jamii yenyewe. Kama nilivyosema nilipoanza hotuba hii, haya ni mambo ya joho na kisu. Ni joho na kisu kweli.

Una tarehe, na niliweka majira ya baridi ya 1947 hapo. Wakati mwingine kama Februari, labda Machi. Kulikuwa na Wabedui fulani nje, kabila fulani la Wabedui, na kama hadithi inavyoendelea, unajua, mila za mdomo zinavutia sana, kwa hivyo nitasema tu kama hadithi inavyoendelea, wako nje wakimtafuta kondoo aliyepotea na mtu akatupa jiwe, na wakasikia mlio, kisha wakasikia mlio.

Walidhani, ooh, hazina ndani ya pango, na walichopata hakikuwa sarafu bali hati za kukunjwa. Hati hizo zilimfikia muuzaji wa vitu vya kale. Jina lake fupi ni Kondo.

Ana jina refu zaidi ambalo sitajaribu kulitamka, lakini alipata hati hizi saba za kwanza zilizopatikana katika kile kinachoitwa Pango la 1. Kama nilivyosema, tutarudi kwenye ramani baada ya muda mfupi. Kama mila ya mdomo inavyosema, kabla hajaanza kutambua umuhimu wa kile alichokuwa ameshikilia, inaonekana baadhi ya hati hizi, ambazo kwa njia zilikuwa za ngozi, zilitumiwa na watengenezaji viatu kutengeneza viatu pia. Kwa hivyo tena, uharibifu wa mapango na nguvu za asili, labda uharibifu wa vifaa vya kukunja uliwekwa kwenye viatu vya baadhi ya watu.

Kama hadithi inavyoendelea, kukuambia tu, kama hadithi inavyoendelea, ni jambo la kuvutia. Jambo lingine, bila shaka, tunahitaji kulizingatia ni tarehe hiyo, 1947, kwa sababu hii iko mwishoni mwa kipindi cha Mamlaka ya Uingereza. Mambo yamekuwa yakienda kombo kwa miongo hiyo kabla tu ya hapo.

Umoja wa Mataifa unashughulikia kama wataingilia kati au la, na jinsi hili litakavyotatuliwa, na nini kitatokea kwa mujibu wa kile kinachoitwa Mamlaka ya

Uingereza Palestina. Kwa sababu ikiwa unajua historia ya kipindi hiki, kufikia wakati unapozunguka kuanzia majira ya baridi ya 47 hadi Novemba 1947, una uamuzi katika Umoja wa Mataifa wa kugawanya eneo hili. Kwa hivyo, Novemba 1947 itakuwa tarehe muhimu kwa mujibu wa nyenzo za vitabu .

Kwa hivyo, endelea na hilo. Tutarudi nyuma baada ya muda mfupi. Wakati huo huo, tuna katika mji wa kale wa Yerusalemu, mji wa kale wa Yerusalemu, tuna monasteri na kanisa la Orthodox la Syria.

Mtu ambaye ndiye mkuu wa hilo, jina lake ni Padri Samweli. Kwa njia, ameandika kitabu kidogo kizuri kuhusu uzoefu wake mwenyewe. Anapokuja kwenye monasteri hiyo, anapitia humo.

Kwa njia, alikuwa mkimbizi, yatima. Kwa hivyo, ni hadithi ya kuvutia. Lakini atasimulia hadithi ya kuhusika kwake mwenyewe katika suala la kuwaleta hawa Wabedui kwenye Kanisa la Orthodox la Syria kutoka Bethlehemu na baadhi ya hati hizi.

Na tunaona ni zipi alizo nazo. Gombo kubwa la Isaya, utawala maarufu wa jamii inayoitwa Zeruku HaYahad , moja ya tafsiri za Peshar, na kisha kitu kinachoitwa Genesis Apocryphal. Katika kitabu hiki kidogo anachoandika kuhusu jukumu lake mwenyewe ndani yake, anasimulia hadithi ya jinsi walivyofika mlangoni, malango ya jengo hili la monasteri ya kanisa, na wanaonekana wamechanganyikiwa sana kiasi kwamba watu waliokuwa mlangoni waliwafukuza.

Kwa bahati nzuri, Padri Samweli aliwafuata, akawarudisha, na kwa dola 100 akanunua hati hizi. Hii, kwa njia, iko katika jiji la kale la Yerusalemu. Unahitaji kuwa na hilo akilini.

Kanisa la Orthodox la Syria, ukiingia ndani ya Lango la Jaffa na kugeuka kidogo kulia na kushuka kwenye barabara ndogo ya pembeni, hapo ndipo lilipo. Hapo ni ukingoni mwa eneo la Wayahudi wa Armenia. Hapo ndipo eneo lililoshambuliwa sana.

Na kimsingi, Waarabu walipouchukua, Wayahudi walilazimika kuondoka katika mji wa kale. Kwa hivyo, Padre Samweli anaishi katika wakati mgumu sana na eneo lenye msukosuko sana. Shikilia ukweli huo.

Tutarudia tena. Anapata hati hizi nne. Yote haya ni mazuri.

Pumzika. Hii ni hadithi. Nilikuambia ni vazi na kisu, kwa hivyo tunapaswa kusimulia kwa mtindo wa vazi na kisu.

Hapa kuna msisimko, kwa sababu sasa tutakuwa na picha ya Pango la 1 na kisha ramani. Kwa hivyo wacha nichambue baadhi ya haya. Tutarudi na kutembelea eneo letu la Qumran baada ya muda mfupi.

Qumran inaitwa Khirbet, magofu ya Qumran. Hapa ng'ambo ya bonde kuna Pango la 4. Hapa kuna mapango ambayo yameoshwa na maji katika kipindi cha miaka 50. Hapa juu ndipo yale ya kwanza yalipogunduliwa.

Pango la 1, kisha Pango la 2, kisha Pango la 3. Angalia kwamba wako mbali kidogo na hali ya Qumran yenyewe. Na kwa hivyo, kwa uaminifu wote, hakukuwa na hisia mara moja kwamba, oh, hapa ndipo mahali palipotengeneza hati hizi zote. La hasha.

Ilichukua muda kidogo kuunganisha hilo. Kwa vyovyote vile, hebu tuendeleo na ugunduzi wetu. Baba Samweli amekuwa na hati hizo nne.

Ameziweka katika monasteri yake. Wakati huo huo, tuna mwanaakiolojia wa Israeli anayeishi sehemu ya magharibi ya Yerusalemu, nje ya Jiji la Kale. Endelea kuzingatia tarehe yetu hapa.

Anapata habari kwamba kuna hati tatu za ziada za hati hizi saba za asili. Na hivyo anaenda, kama hadithi inavyoendelea, karibu basi la mwisho analoweza kuchukua hadi Bethlehemu, ambalo liko katika eneo la Kiarabu mara tu mgawanyiko utakapotokea, anapata hati hizi tatu, anazirudisha, na zinatokea kuwa ni Siku ya Shukrani ya Vita na kisha Siku ya Isaya B.. Karibu chini ya mkono wake, akipanda basi la mwisho kutoka Bethlehemu kurudi Yerusalemu na Israeli haswa.

Hapo awali, haikuwezekana tena kwa sababu baada ya Umoja wa Mataifa kutangaza makubaliano ya kugawanya, kulikuwa na uadui mwingi na hakukuwa na usafiri wa kurudi na kurudi. Haya yote ni machafuko sana; siwezi kusisitiza vya kutosha asili ya machafuko ya wakati huu. Kwa hivyo sasa Israeli angalau ina hati hizo tatu.

Ona kwamba anajaribu kununua hizo nne, lakini tena, fikiria Israeli: Yerusalemu Magharibi ina tatu, na watu katika kile ambacho ni Yerusalemu Mashariki, Mji wa Kale, wana nne. Kuna uadui kidogo kati yao. Badala yake, Padre Samueli atawasiliana na Shule za Utafiti wa Mashariki za Marekani, ambayo ni taasisi—taasisi bora sana—mahali pazuri kaskazini mwa Jiji la Kale, Lango la Damasko la Jiji la Kale.

Baba Samweli anawasiliana nao. Kwa kweli analeta hati hizo nne hapa. Mkurugenzi, ambaye jina lake ni Harding, hakuwepo wakati Baba Samweli alipofika na hati hizo.

Kwa hivyo, kijana mmoja anayeitwa John Trevor aliwapiga picha. Ni kijana mdogo, msomi kijana, lakini moja ya mambo ya ajabu ni kwamba aliwapiga picha mara moja kwa sababu, kwa sababu nitajaribu kuweka wazi, walivunjika kwa huzuni katika chumba cha chini cha Jumba la Makumbusho la Rockefeller katika kipindi cha kati. Kwa hivyo, picha hizi za mapema ni muhimu sana.

Wanapaswa kupiga picha hizo maalum. Wakati huo huo, na tena, kuna pengo kubwa kati ya risasi tatu na nne ambalo nitalijaza kidogo tu. Baba Samweli akiishi mahali alipoishi, yaani, ndani ya Jiji la Kale, lango, kila kitu kina msukosuko.

Mwaka 1948 unatokea. Padre Samweli anaondoka tena Israeli akiwa na ngozi ya meno yake na kuruka kurudi Marekani akiwa na hati nne mkononi mwake. Kwa wale wenu mnaotoka Massachusetts, sehemu ya hadithi ni kwamba hati hizo nne zilihifadhiwa katika chumba cha chini huko Worcester, Massachusetts.

Inashangaza kwamba wamehifadhiwa kwenye sefu katika chumba hicho cha chini kwa sababu Padre Samuel alitaka sana kuwapeleka kwenye ziara nchini kote na kuchangisha pesa kwa ajili ya Kanisa la Orthodox la Syria, ambalo, bila shaka, lilikuwa na matatizo katika mazingira yaliyokuwapo. Hakufanikiwa sana. Ni wazi kwamba huu ulikuwa wakati mgumu mara tu baada ya Vita vya Pili vya Dunia, nk.

Kwa hivyo, hakufanikiwa sana kukusanya pesa kwa mtindo huo kwa kutumia vitabu hivi vinne. Kwa hivyo hatimaye anakuja na kuchapisha tangazo katika Wall Street Journal. Ni kitu kidogo, kama inchi mbili kwa inchi mbili, na ni matangazo kwa maneno yasiyoeleweka.

Uzaji wa hati za kukunja unaweza kuwa mzuri kwa taasisi ya kitaaluma, na unaweza kusoma haya vizuri kama niwezavyo, una Yigal Yadin akizinunua mwaka wa 1954. Kumbuka gharama ya awali ilikuwa nini, \$100, na sasa \$250,000, kwa hivyo zinamilikiwa na Israeli, jambo ambalo ni jambo zuri sana. Na kwa njia, pesa hizo zilienda kwa Kanisa la Orthodox la Syria.

Haikuwa kwamba Baba Samweli aliiweka mfukoni kwa njia yoyote ile. Israeli ina hati hizi nne. Kama unavyojua, pamoja na Jumba la Makumbusho la Israeli, sasa tuna mahali patakatifu katika kitabu ambapo zimehifadhiwa.

Ni mahali pazuri pa kutembelea. Lakini wakati huo huo, hiyo ilikuwa pango moja tu. Tuna mambo mengine yanayoendelea.

Ni wazi, kama nilivyojaribu kukuelezea kwa ufupi, hakuna ufikiaji mwingi wa eneo hili la pango, hakika si kwa wanaakiolojia wa Israeli. Kwa hivyo mara tu watu watakapoweza kurudi katika eneo hilo na kufanya kazi zaidi, itakuwa ni wanaakiolojia wasio wa Israeli. Itakuwa chini ya udhibiti wa Jordan, na watu watakaokuwa wakifanya kazi ya kusogeza watatoka nje.

Mengi yao yanatoka katika jamii ya watawa, yote yakifanywa kazi mapema chini ya udhibiti wa Jordan. Mnamo 1952, tunaona ugunduzi wa mapango ya pili, matatu, manne, na sita. Na manne, bila shaka, ndiyo muhimu zaidi, ambayo tutayarudia hivi karibuni.

Kama nilivyokwisha sema, saba hadi kumi hazikuwa katika hali nzuri wakati huo. Baadaye, hazipo—kuna mapango kumi na moja kwa jumla.

Na hiki ndicho kinachovutia. Nilisema hili tayari, lakini kwa sababu mapango hayo yalikuwa yameenea kando ya chokaa na pia katika baadhi ya eneo hili la marl, eneo hilo dogo la Qumran halikuwa limeunganishwa mwanzoni, angalau kwa upande wa watu waliokuwa wakiangalia kinachoendelea, ambao hawakuunganisha hati hizi mwanzoni. Kilichowaruhusu kuunganisha hati hizo ni hiki.

Kwa sababu hati nyingi za kukunjwa, isipokuwa pango la nne, ambalo tutarudi, hati nyingi za kukunjwa zilihifadhiwa kwenye mitungi inayofanana na mtungi huu. Kitu kirefu, kama ninavyoona, baadhi yake yana urefu wa futi mbili, huku kofia hii ndogo nzuri ikiwa juu. Kwa njia, sehemu ya juu ya kitabu katika Jumba la Makumbusho la Israeli huko Yerusalemu ina kofia yenye umbo kama hili, inayokumbusha ugunduzi wa hati hizi za kukunjwa.

Kwa vyovyote vile, hati za kukunjwa zilipatikana kwenye mapango kwenye vyombo kama hivyo, na walipoanza kuchimba hapa Qumran, walipata mitungi kama hii pia. Kwa hivyo hiyo ilitoa maana nzuri kwamba kile kilichokuwa kikiendelea katika makazi ya Qumran, huko Khirbet Qumran, kiliathiri kile kilichokuwa kikiendelea, la sivyo sipaswi kusema hivyo, kile kilichokuwa kikiendelea, hapo ndipo walipotengeneza hati hizi za kukunjwa. Nimeangazia sehemu hapo kuhusu pango la nne, kwa hivyo wacha nisimame hapo kwa muda.

Tofauti na mapango mengine, yalikuwa na mitungi, yalikuwa na hati za kukunja kwenye mitungi, pango la nne linaonekana kuwa na rafu badala yake, yaani maktaba yenye alama za nukuu, na vitu hivi ng'ambo ya bonde kutoka kwenye makazi yenyewe, hati hizi za kukunja zingeweza kufikiwa kwa matumizi mengi zaidi. Ni wazi, katika miaka elfu moja na zaidi ya hayo, rafu hizo zilioza, hati za kukunja zilianguka, panya, popo, kila kitu kingine kingekuja, na kwa hivyo kile kilichopatikana katika pango la nne kilikuwa, kama unavyoona, vipande vingi, baadhi yake vikiwa na ukubwa wa kidole gumba. Kama unavyojua, ikiwa ulifuatilia hadithi hii hata kidogo, kumekuwa na ghasia nyingi, haswa kati ya miaka 20 iliyopita na miaka 10 iliyopita, kuhusu ukweli kwamba vitu hivi havikuwa vikichapishwa.

Lakini tunahitaji kukumbuka kwamba unaposhughulika na vipande vya nambari hiyo, vipande, ambavyo baadhi yake, kama nilivyosema muda mfupi uliopita, kwa kweli vina ukubwa wa kidole gumba au labda zaidi kidogo. Vipande vya maandishi, na ni maandishi tu, na ni kama kuweka pamoja fumbo la jigsaw, kila kipande ambacho kinaonekana sawa, na hasa changamoto kwa wale wanaoshughulika na vitabu ambavyo havikuwa na maandishi ya Biblia, kwa hivyo hawakuwa na wazo la kuanza na nini. Huu haukuwa mchakato rahisi kuchanganua mambo haya.

Naam, tuendeleo kidogo tu. Nilisema muda mfupi uliopita kwamba katika miaka ya mwanzo ya kazi ya Qumran, hawakushughulikia vyema baadhi ya nyenzo hizi, na hii ni nukuu kutoka kwa kitabu cha Loren Schiffman cha Reclaiming the Dead Sea Scrolls. Acha nisome nukuu pamoja nawe kisha tuzungumze zaidi kuihusu.

Akimnukuu Schiffman, hakukuwa na umakini wowote uliotolewa kwa uhifadhi na uhifadhi. Wasomi walitumia mkanda wa skotski, mara moja tunatetemeka kwa hilo, au walipaka stempu za posta kwenye kingo ili kuunganisha vipande vilipokuwa vikikusanywa. Mwanga wa jua uliokuwa ukiingia chumbani uliosha hati za kale na kusababisha kuoza zaidi.

Vikombe vya kahawa, sigara, jambo la kawaida, na tunaweza tu kufikiria ni athari gani wangeweza kupata kwenye vitabu dhaifu vya kukunja. Sasa, kwa haki, tunazungumzia miaka ya mapema ya 1950, tunazungumzia eneo hili ambalo lilikuwa chini ya udhibiti wa Jordan, lakini hakuna hata mmoja wa watu hawa aliyekuwa na aina ya vitu tulivyo navyo sasa tunapofikiria kushughulika kwa njia ghali sana na maandishi ya kale sana. Hata hivyo, kama nilivyosema muda mfupi uliopita, tunaogopa uwezekano wa tepi ya skotski kutumika kuunganisha baadhi ya vipande hivi.

Kwa hivyo, ili tu kurudi nyuma, ni jambo la ajabu kwamba hati hizo kamili, angalau nne, zilipigwa picha na John Trevor, iwapo baadhi yake zilikuwa zimeharibika pia. Naam, hebu tuendeleo kidogo zaidi kuhusu mara tu walipounganisha tovuti yenyewe na hati hizo kwa kutumia mitungi hii, ndipo wakaanza kufanya kazi zaidi kwenye tovuti. Sitakuonyesha kila kitu hapa, hatutapitia utafiti mzima wa kihistoria, lakini kuna mambo kadhaa yanayojitokeza.

Kwanza kabisa, waligundua chumba, ni hiki hapa hapa, chumba hiki kirefu, tumesimama kwenye mnara wa uchunguzi tukiangalia chini, na chumba hiki kirefu kilikuwa na ghorofa ya pili, na katika chumba hicho kirefu, walipata mabaki ya vitu ambavyo hapo awali walianza kuvitambua kama meza za kuandikia na au viti vya kuwekea. Nitarudi kwenye hilo baada ya muda mfupi. Inaonekana kulikuwa na hadithi ya pili juu ya hii, na kisha, muhimu zaidi katika suala la uandishi, walipata kisima cha wino.

Sasa, kama ninavyokuonyesha, ni jambo nadra kupatikana, na lile walilo nalo kwenye maonyesho halionyeshwi, cha kufurahisha ni kwamba, huko Israeli, linaonyeshwa kwenye jumba la makumbusho huko Amman, kwa sababu kumbuka, eneo hili lilikuwa chini ya udhibiti wa Jordan wakati kazi nyingi hii ilikuwa ikifanywa. Hebu tuangalie hilo. Hapa kuna kisima cha wino, angalia maandishi ya Kiarabu yanatuambia ni nini.

Kwa hivyo, tuna scriptorium. Kwa njia, scriptorium iko katika alama za nukuu. Unapata ladha kidogo ya aina ya watu wanaofanyia kazi nyenzo hii asili, kwa sababu

wanatumia maneno ambayo, vema, yanaakisi jumuiya ya watawa ambayo baadhi ya wasomi hawa walitoka.

Kwa hivyo, una scriptorium, mahali pa kuandika hati. Una chumba cha kupumzikia , mahali pa kula pamoja. Kwa hivyo, wanasoma uelewa wa monastiki kutoka kwa muktadha wao wenyewe hadi jinsi walivyokuwa wakielewa Qumran pia.

Naam, tunajua, tukiendelea tena na mambo mengine tuliyoyapata, sipaswi kusema sisi, walimpata Qumran, kwamba hapa palikuwa na mahali ambapo hawakuwa tu na mahali hapa ambapo waliandika maandishi na maandishi mengi yaliyohifadhiwa, lakini pia inaonekana kuwa palikuwa na mahali ambapo palikuwa na nia ya kuhakikisha wanadumisha usafi wa kiibada. Kwa hivyo hapa una eneo la maji, hapa una mfereji wa maji au mfereji, tuiite mfereji hapa, unaoongoza kwenye hilo na kisha kutoa nje. Kulikuwa na idadi kubwa ya bafu za kiibada.

Huenda hii ndiyo unayoiona zaidi kwa sababu ni kubwa zaidi na pia ina ufa ndani yake, inaonekana imesababishwa na tetemeko la ardhi. Tena, tunashughulika na eneo lenye shughuli nyingi za mitetemeko. Lakini mikvah ni bafu moja ya kitamaduni, mikvahot ni wingi, na kulikuwa na kadhaa hapo, kama nilivyosema.

Unajua hivi ndivyo ilivyo kwa sababu kuna njia ya kutembea chini ndani ya maji. Kuna mgawanyiko mdogo hapo. Na kisha wangejizamisha kisha kurudi hapa.

Mambo mengi ya kusema kuhusu mchakato wa kuzamishwa kwa ibada na aina ya maji ambayo ilibidi uyahifadhi katika kitu hiki kidogo kinachoitwa otzar hapa juu ambacho kiishara kingetoa maji safi ya kutosha kufanya bafu lote la ibada kuwa safi. Kwa vyovyote vile, ushahidi wa kutosha hapa kwa ajili ya utakaso wa ibada unaotupa ladha kulingana na kile ambacho jamii hii inaweza kuwa ilihusisha. Pia tunaona ukweli kwamba walikuwa wakifanya ulaji wa pamoja hapa.

Hii ni picha niliyoipiga kutoka mahali fulani mtandaoni, kwa hivyo si yangu mwenyewe. Sikuona vyombo hivyo vyote vidogo. Lakini walipata, kama unavyoweza kusoma vizuri kama mimi, zaidi ya vyombo elfu vya udongo.

Kwa hivyo, hapa kuna chumba chetu kirefu, kilichoitwa tena chumba cha kupumzikia na baadhi ya watu. Na nje kidogo katika eneo hili, chumba kingine ambacho labda kingekuwa kama pantry, ambapo vyombo hivi vilipatikana. Zaidi ya hayo, chini kidogo ya uso wa eneo hilo hapa ndani, walipata mifupa ya wanyama.

Na kwa hivyo, swali, bila shaka, ni jinsi gani hizi zinatumiwa? Je, zimewekwa kama mnyama wa kafara au zilikuwa zikila nyama ya wanyama? Ni vigumu kusema. Tutarudi baadaye katika hotuba hii, au labda hotuba inayofuata, kuhusu kile ambacho maandiko yanatusaidia kufanya wanapotafsiri baadhi ya mambo haya. Matokeo ya ziada, ili tu kuendelea kupitia hili.

Kuna ushahidi wa ziada wa makubaliano kabla ya karne ya kwanza, karne ya pili na ya kwanza KK, lakini hatutatumia muda na hilo. Tunachokiona ni mnara au ulinzi, kiasi kikubwa cha nyenzo za Kirumi, ambacho kinaendana vyema na ukweli kwamba Qumran ilikuwa njiani kuelekea Warumi. Kumbuka katika uasi wetu wa kwanza wa Wayahudi dhidi ya Warumi, Warumi walianza kaskazini, walianza Kaisaria, wakavuka Galilaya, wakachukua Gamla , inaonekana walishuka chini kwenye Bonde la Yordani, na Qumran ikafuata mwaka wa 68 BK.

Kwa vyovyote vile, ndiyo maana mambo ya Kirumi yapo. Pia, ushahidi wa tetemeko la ardhi. Tunawezaje kubainisha tarehe ya hili? Naam, Josephus anatusaidia na hilo.

Pia kuna moto. Haionekani kuwa na makazi ya kibinafsi, ambayo pia yanafanya kazi vizuri kulingana na kile tunachojifunza kuhusu jamii hizi zilizoishi katika eneo la Bahari ya Chumvi. Huu unavutia sana.

Eneo hili lilipokuwa likichimbwa, bado liko chini ya udhibiti wa Jordan, walipata makaburi ya mazishi, takriban makaburi 11,000 mashariki mwa makazi hayo. Na tena, niseme tu sifa moja hapa. Kama hili lingekuwa limechimbwa na wasomi wa Kiyahudi, kungekuwa na wasiwasi zaidi kuhusu kuchimba makaburi.

Lakini hapakuwa na wasiwasi wowote hapa. Hakika hawakuchimba mifupa yote, lakini ile waliyoichimba yote ilikuwa mifupa ya kiume. Kwa hivyo hilo litakuwa muhimu tunapotafsiri watu hawa wangeweza kuwa akina nani.

Kwa upande wa ufichuzi kamili, kumekuwa na mifupa ya wanawake iliyopatikana karibu na Qumran, lakini si ndani ya makaburi haya yenye mpangilio mzuri upande wa mashariki tu. Kuna mjadala kuhusu ni lini hasa, kutoka kwa mtazamo wa akiolojia, makazi haya yalianza. Zamani iliaminika kuwa yalikuwa na tarehe kama eneo la akiolojia katikati ya karne ya 2 KK.

Jody Magnus, mmoja wa wanaakiolojia wetu muhimu, sasa amesema labda tunahitaji kufikiria upya hilo. Labda makazi hayo yalianza muda mrefu yapata mwaka 100 KK. Ikiwa ndivyo, basi walichofanya ni kuleta maandishi na nyenzo kutoka mapema zaidi ya hayo kutoka maeneo mengine, ambayo hayangekuwa nje ya uwezo wa kutokea.

Bila shaka, moja ya maswali ya kuvutia zaidi yanayoendelea kujitokeza, na niliyoyataja hapo awali, ni, sawa, hili linahusianaje na maandishi ya kibiblia? Hilo ni muhimu. Tuna nini kuhusu jumuiya iliyojitolea kwa agano? Na, basi, maandishi ya kibiblia yanaakisiwaje katika jumuiya hiyo? Kwa hivyo tunaendelea. Inaonekana kwamba takriban robo ya ugunduzi wetu ulikuwa maandishi ya kibiblia.

Kwa hivyo, ili tu kuweka hili katika njia yetu ya kisasa ya kufikiria mambo haya, ikiwa mtu angelinganisha maktaba za Chuo cha Gordon na Seminary ya Gordon, tungegundua kuwa idadi ya maandishi ya kibiblia na maandishi yanayohusiana na kibiblia katika Seminary ya Gordon ilikuwa kubwa zaidi kuliko maktaba katika Chuo cha Gordon ambapo ni maktaba ya sanaa huria. Kwa hivyo, ukweli kwamba una idadi kubwa ya maandishi ya kibiblia haswa, na sasa, tunapona maoni kuhusu maandishi ya kibiblia, tutapata hisia nzuri kwamba hapa ni mahali pa kujitolea kwa aina fulani ya masomo ya agano na historia. Kwa hivyo, hii inafafanua baadhi ya mambo haya.

Nakala nyingi za Kumbukumbu la Torati, Zaburi, na Isaya. Unajua nini? Hilo linavutia kidogo, kama vile kando, kwa sababu unapoangalia Agano Jipya, ni vitabu gani vikuu vilivyonukuliwa na maandishi wa Agano Jipya? Naam, Kumbukumbu la Torati, Isaya, tafakari ya manabii, na kisha Zaburi zinaakisiwa katika kundi hilo la tatu hapo. Pia, kipengele kingine kuhusu maandiko yetu ya kibiblia huko Qumran ni kwamba tuna vipande vya kila kitu isipokuwa Esta na Nehemia.

Najua kwamba unaposoma kuhusu hili, wakati mwingine utaona kwamba inasema vipande vya kila kitu isipokuwa Esta, lakini hiyo ni kwa sababu Ezra na Nehemia ni sehemu katika mawazo ya Biblia ya Kiebrania, lakini hakuna chochote kutoka kwa Nehemia hapa pia. Tayari nimetaja ukweli kwamba aina yetu kuu ya maandishi inalingana na ile ya maandishi ya jadi ya Kiyahudi ambayo tuna tafsiri zetu. Kwa maneno mengine, kuna uhusiano mzuri sana kati ya kile kinachoonekana katika Qumran na kile kinachoonekana katika maandishi yetu ya Kimasoreti.

Hapa kuna sehemu ya kando ambayo inafaa kuzingatia. Daima kuna majadiliano yanayoendelea kuhusu orodha ya vitabu, haswa orodha ya vitabu vya Biblia ya Kiebrania na sehemu tatu za orodha ya vitabu vya Biblia ya Kiebrania; nimevitaja hivi punde. Torati, manabii, na maandishi.

Hizo ndizo sehemu tatu. Naam, kuna moja ya hati kutoka Qumran, inaitwa 4QMMT, ambayo kwa njia ina maana kwamba ilipatikana katika pango la 4. Qumran, inayowakilishwa na Q, na MMT ni umbo fupi sana la jina la Biblia ya Kiebrania, Mixat. Torati ya Maaseh . Kuna vipande sita vya hii, na vinapowekwa pamoja, angalia hiyo, inakuambia nini? Naam, hiki ndicho kinachovutia, kwamba kuanzia na mstari huo hapo hapo, tuna kitu ambacho kitanukuliwa na kisha kutafsiriwa kama ifuatavyo.

Mwandishi wa 4QMMT, na tena, tunaona vipande vikiwekwa pamoja hapa, lakini mwandishi anamvutia mtu, sivyo? Tumekuandikia, tunataka uelewe kitu ili uweze kuelewa kitabu cha Musa. Hapa kuna Sefer na mwanzo wa Musa, kwa hivyo hapo hapo, kwa hivyo unaiona katika tafsiri ya Kiingereza, kitabu cha Sefer cha Musa, vitabu vya manabii, na kisha Daudi na vizazi, sivyo? Kwa hivyo, ili tu kufafanua hilo kidogo, kitabu cha Musa ni Pentateuki yetu. Katika orodha ya Biblia ya Kiebrania, sehemu ya pili ya orodha ya Biblia ya Kiebrania inaitwa Manabii, Nevi'im, lakini inajumuisha vile tunavyoviita vitabu vya kihistoria kwa sababu vina manabii ndani

yake, ingawa hawaandiki manabii, na kisha Biblia yetu ya Kiebrania pia ina manabii wanaoandika. Sehemu ya tatu itaitwa maandishi, kwa ujumla, kuanzia na Zaburi, ambazo angalau nusu yake zimeandikwa na Daudi, na kisha, cha kufurahisha ni kwamba, sasa natambua kuwa hatushughulikii hati za kukunjwa kwa sasa, bali tuna orodha ya Biblia ya Kiebrania ambayo imewekwa pamoja katika kodeksi, imefungwa pamoja, lakini kwa kawaida huishia na historia, na kitabu cha historia kinaanzaje? Kinaanza na nasaba, vizazi hapa, na kwa hivyo labda 4QMMT yetu inaonyesha maana thabiti katika jumuiya hiyo maalum ya orodha ya Biblia yenye sehemu tatu, hata mapema kama karne ya kwanza, angalau karne ya kwanza KK.

Torati, Musa, manabii, Nevi'im, na labda maandishi yanayowakilishwa na Daudi na Zaburi, na vizazi ni historia mwishoni. Naam, hilo ni jambo la kando, lakini mimi hupenda mijadala ya kanuni, lakini hebu tuendelee. Tumezungumzia kuhusu maandiko ya Biblia huko Qumran.

Hapa kuna, kwa kukosa neno bora zaidi, maandishi ya kidini. Kwa maneno mengine, maandishi haya mahususi yanatupa ufahamu wa ni nani jamii hii ingeweza kuwakilishwa, sawa, kwa sababu tuna wasiwasi fulani maalum hapa. Angalia, kama nilivyofupisha, kuna wasiwasi kuhusu agano.

Wao ni jumuiya ya agano jipya. Kuna wasiwasi kuhusu kujifunza Torati. Kwa kweli, wanatakiwa kuwa na watu wanaojihusisha na kujifunza Torati wakati wote.

Wanazunguka kwa namna fulani katika mlolongo mzima wa mchana na usiku, kila mara wakiwa na mtu anayesoma Torati. Wanajiita wana wa Tsadoki. Hiyo ina maana kwamba wanatumika kama upatanisho kwa Israeli yote.

Hivyo ndivyo wanavyojiona, hivyo ukuhani. Usafi wa kiibada unaonekana katika akiolojia, unaonekana katika maandiko. Wana hati ya hekalu, kwa hivyo wanaangalia hekalu lililorejeshwa, na hakika lipo, na hii inathibitishwa haswa katika kitu kinachoitwa hati ya vita.

Wanajiona kama wanaishi kweli mwishoni mwa wakati, na kutakuwa na vita kubwa kati ya wana wa nuru na wana wa giza. Kwa hivyo, maandishi haya yanayoitwa maandishi ya kidini yatakuwa na nyuzi hizo zikizunguka ndani yake. Pia kuna kitu hiki kinachoitwa barua ya halachic, na tayari nimekitaja, 4QMMT, lakini kinafanya mambo kadhaa ya kuvutia.

Inaanza na kalenda. Watu wa Qumran walikuwa na mtazamo tofauti kuhusu kalenda. Inaonekana walikuwa wakifanya kazi na kalenda ya jua tofauti na kalenda ya mwezi.

Huo ni mjadala mwingine mzima. Hatuendi hapo sasa. Sehemu ya pili ya 4QMMT inahusika katika mjadala wa kila aina ya masuala ya siri yanayohusiana na sheria, usafi, sehemu za usafi, sehemu za Yerusalemu ambazo ni safi zaidi kuliko zingine, n.k.

Sehemu ya tatu ni sehemu ambayo nilichukua dondoo hilo hapo awali kwa sababu ni wito kutoka kwa yeyote mwandishi kwa mtu mwingine kuzingatia mambo haya yote. Kwa hivyo barua yetu ya halachic ni maandishi ya kidini sana, na ina halachic halali, ukitaka, sehemu yake, na kisha kwa ufupi zaidi, tunaweza kutumia muda zaidi kwenye haya baadaye, labda neno la Kiebrania linalotumika haswa katika muktadha wa Qumran kwa tafsiri ni pesher, na kwa hivyo tuna maandishi kadhaa ambayo yanadai kuwa maoni juu ya maandiko, pesherim, maoni ya wingi, na yale ambayo yanavutia zaidi, na pia tunaweza kutumia muda zaidi hapa, ni maoni juu ya Nahumu na Habakuki. Yanavutia kwa sababu ya uchaguzi wa Nahumu na Habakuki na kisha kile ambacho jamii hizi hufanya na maoni hayo wanapoyaona yakitumika kwa hali zao wenyewe.

Pia tuna sheria ya jamii. Hii ilipatikana katika K1. Hii labda ndiyo muhimu zaidi kwa kutusaidia kuelezea kile ambacho watu hawa walihitaji kutoka kwa watu walioishi ndani yao, kile walichohitaji kitheolojia katika suala la imani, na kile walichohitaji katika suala la mtindo wa maisha na matendo.

Kwa hivyo, sheria ya jamii itashughulikia hilo. Pia ina wimbo mwishoni ambao kiongozi wa jamii anapaswa kuujua pia. Nilitaja kitabu cha vita muda mfupi uliopita.

Ni hisia kwamba watu hawa wanaishi katika nyakati za mwisho, na kutakuwa na vita kubwa ya msiba kati ya wana wa nuru na wana wa giza. Pia kuna hati ndefu sana. Ni ndefu zaidi, Hati ya Hekalu, na hatimaye, tuna hati ya shaba iliyotengenezwa kwa shaba, ambayo inavutia sana kwa sababu mara tu walipoifungua, ambayo haikuwa kazi rahisi, ilielezea mahali hazina hiyo ilipopatikana.

Sidhani kama kwa muda mrefu hapakuwa na kundi la watu waliokuwa wakisoma hati hiyo ya shaba wakijaribu kujua jinsi ya kufuata maelekezo ya kufika mahali hazina hiyo ilipo. Naam, hebu tuangalie baadhi ya maktaba za ziada hapa kwa sababu tuna maandishi ya Biblia. Tuna maandishi ya kidini ambayo yanahusiana waziwazi na jinsi jumuiya hii inavyojiona kama nyenzo za kibiblia.

Na kisha kwa kuongezea, maandishi bandia, yaliyohusishwa kimakosa na watu wakuu katika historia ya kibiblia. Kuna idadi ya maandishi hayo ambayo yanaonekana katika vipande huko Qumran. Na kwa hivyo, kama nilivyopendekeza muda mfupi uliopita, watu hawa hawajatengwa katika suala la mila na mambo ya fasihi kutoka kwa Wayahudi wa Kiyahudi, hebu tuseme hivyo, mitazamo mipana ya ulimwengu ya Kiyahudi.

Baadhi ya mambo hayo yanawakilishwa hapa pia. Kuna baadhi ya kazi zinazoshughulikia masuala ya kisheria, halakha, na hata nyenzo inayoongezeka, idadi inayoongezeka, na asilimia kama nyenzo ya pango la 4 ilivyochambuliwa zaidi. Kuna baadhi ya mambo ambayo tunaweza kujaribiwa kuyaita fasihi ya hekima.

Naam, hebu tufupishe kile tulichonacho kwa mujibu wa kile ambacho maandiko na matokeo kutoka kwa akiolojia yanatuonyesha. Tayari nimependekeza haya, lakini huu ni muhtasari tunapojaribu kubaini ni nini kingeweza kuwa ni mtazamo wa ulimwengu au mitazamo ya ulimwengu ya watu hawa. Kwanza kabisa, wanazingatia sana agano.

Na kwa njia fulani, wanajiona kama aina ya kurejesha agano kama lilivyofanywa Sinai kati ya Mungu na watu wake. Kwa lengo hilo, wanapaswa kuwa na ukuhani wao wenyewe, kama nilivyosema hapo awali. Wao ni wana wa Tsadoki, wana wa haki, ikiwa mtataka, wana watakaokuwa wale watakaotumika kama upatanisho kwa Israeli yote iliyobaki.

Tunazingatia usafi na hakika tunasubiri mwisho wa wakati. Maandishi yetu ya Peshar na maandishi ya Vita vya Kukunja yataweka wazi hilo.

Sasa, unaposoma makala kuhusu Qumran, watu wengi wanaoandika na kuizungumzia watapendekeza kwamba ilikuwa jumuiya ya Waesene. Nami nimewafafanua tu kwa mchoro mdogo. Waesene, kama tunavyojua kutoka kazini nje ya Qumran, jumuiya kali, yenye msimamo mkali, inayojitenga, ya kipekee.

Tuna watu kadhaa, wasomi, wasomi, na vyanzo vya kale ambao kwa kweli wanawarejelea Waesene ambao hawana uhusiano wowote na jamii ya Qumran, lakini wanawajua Waesene. Kwa hivyo, kama tungekuwa na muda, tungechukua muda kumsoma Pliny Mzee. Anazungumzia jamii ya watu wasiojipenda sana.

Philo pia anayo. Na pengine una chanzo chetu kikubwa zaidi cha Waesene ni Josephus. Katika vita vyake, tutavielezea, na katika mambo ya kale.

Anachukua muda kuwaelezea Waesene. Josephus pia anawaelezea Masadukayo, Mafarisayo, na Wazeloti, pamoja na Waesene. Lakini Josephus anatusaidia sana katika suala hilo kwa sababu tuna maelezo hayo.

Kumekuwa na wale, kama nilivyosema hapo awali, ambao wamewatambua watu wetu wa Qumran kama Waesene. Baada ya kusema hivyo, tunaangalia tu kupitia lenzi ya maandishi, na kugundua kwamba maandiko haya yana mada zinazofanana ambazo yanashiriki na Masadukayo. Masadukayo wangekuwa wale watu wanaohusiana na hekalu.

Hili ni suala jingine zima, lakini Masadukayo ni jina linalotokana na Sadduk . Na kwa hivyo, Masadukayo katika karne ya kwanza walikuwa watu ambao, kama nilivyosema hapo juu, walikuwa na uhusiano wa karibu zaidi na hekalu. Kwa hivyo, baadhi ya watu wanaona kwamba, na haswa huyu ni Lawrence Schiffman wetu, wanaona

kwamba tuna mwendelezo huo hapa pia, haswa kwa kuwa baadhi ya maandishi yetu ya Peshar yana mabishano makali dhidi ya Mafarisayo.

Pendekezo la haraka, kama hitimisho, angalau kwa sasa. Mimi ni mmoja wa wale ambao hawaamini Mungu kwa kuwaainisha watu hawa kama Waesene kimtazamo. Kwa jamii yoyote, kutakuwa na mabadiliko fulani.

Itakuwa ya kikaboni, inayoendelea, n.k. Unachohitaji kufanya ni kufikiria jamii popote inapotokea unapoishi na kuifikiria miaka 40 iliyopita na jinsi ilivyobadilika kati ya wakati huo na sasa kwa sababu mbalimbali. Kwa hivyo, hebu tujaribu hili, nami nitakushauri kwamba jamii hii, ingawa ilikuwa ya kipekee, ingawa ilijiondoa, ingawa ilikuwa imetengwa, ilipata mabadiliko kadhaa.

Kwa hivyo, hapa kuna pendekezo: Familia za makuhani katika miaka ya 150 KK hazikuwa wakati mzuri kwa ujenzi mzima wa hekalu huko Yerusalemu, hazikuwa wakati mzuri hata kidogo. Tunaposoma Josephus, tunajua walikuwa wakinunua na kuuza ukuhani na kadhalika.

Kwa hivyo, nitasoma na unaweza kusoma pamoja. Wajumbe wa familia za kikuhani walikuwa wacha Mungu wa familia za kikuhani walioshangazwa na kusalimu amri kwa nasaba ya Wahasmonia kwa ushawishi wa Kiyunani na athari iliyokuwa nayo kwenye hekalu na ukuhani. Kwa hivyo, kwa miongo kadhaa, sijui waliondoka kwenda nyikani kwa muda gani.

Na kujiondoa huko kulikuwa jaribio la, kama unavyoweza kusoma hapa, kurudi kwenye kile ambacho agano lingekuwa jangwani huko Sinai. Jangwa huko Sinai lilikuwa mahali ambapo watu wa Mungu walikutana na Mungu. Na kwa hivyo, jumuiya hii inataka kwenda na kupanga upya kwamba, ikiwa mtataka, mrudi kwenye mtindo safi wa maisha.

Na kisha, bila shaka, wanaona hili, kama ninavyokuandikia, kama tukio la nyakati za mwisho pia. Sasa, hili lilichukua muda gani? Sijui. Wanajiona wenyewe kwa sababu kinachoendelea hekaluni huko Yerusalemu kilikuwa kibaya sana akilini mwao, cha kuchukiza sana.

Wanajiona kama njia ya upatanisho kwa Israeli yote. Wanaiona jumuiya yao kama jumuiya safi iliyojengwa kiibada. Wanajiona kama wana wa Sadoki.

Yote hayo ni sehemu ya picha hii. Na wanajiita wale watakaopatanisha Israeli. Baadaye, na wakati hasa hili lilitokea, ni vigumu kusema.

Huenda ilikuwa baada ya tetemeko la ardhi mwaka wa 31 KK. Ni vigumu kusema. Lakini baadaye, pendekezo lingekuwa labda waliunganishwa na watu wengine walioshiriki hisia hiyo hiyo ya utengano, usafi, na uchamungu.

Na kwa hivyo inaweza kuwa kwamba katika miaka yake ya mwisho, kabla ya anguko, hadi mashambulizi ya Warumi, labda walipata ladha zaidi ya Essene. Hatujapata muda wa kusoma vyanzo tunavyoviona vinavyoelezea Essene nje. Lakini angalau hii inatupa mwanzo kidogo.

Kwa vyovyote vile, Qumran iliposhindwa na mashambulizi ya Warumi, Yerusalemu ilishindwa. Inageuka kuwa baadhi ya hati miliki, angalau kama si kutoka Qumran, kutoka eneo lililozunguka, zililetwa Masada kwa sababu tunaona huko Masada ngome hiyo kubwa ambayo ilikuwa ngome ya Herode lakini ikawa ngome ya mwisho ya Wazeloti. Katika vyumba kadhaa vya ukuta vilivyojengwa kwa dari huko Masada, tunapata hati miliki muhimu hapo.

Labda baadhi ya hayo yalitoka Qumran baada ya kuanguka kwa Qumran. Sasa, kuna mengi zaidi ya kusema kama kawaida, lakini kwa ufupi tu kwa sasa, ili tufupishe kidogo, tukielezea kile tulichoanza nacho. Kwa ujumla tuna mapango 11.

Pango la 4, kama nilivyosema, lina mapendekezo ya takriban hati 500, lakini kwa ujumla hati 800 hivi. Angalia idadi ya vipande. Ni vigumu kusema vimekamilika, lakini fikiria kuviweka pamoja.

Maandiko haya yanachofanya, na tena, nimeyafupisha haya kwa ufupi sana. Mengi ya haya yanatoka katika utawala wa jamii au hati za vita au maandishi ya Peshir , lakini tunaona Uyahudi, na huu ni Uyahudi maalum wakati huo, Uyahudi. Maandiko haya yatataja, na hii ni hasa katika utawala wa jamii, kwamba kuna angalau Masihi wawili wanaotarajiwa, hakika kuna miunganisho imara ya mwisho wa dunia, hakika kuna umuhimu hapa wa utakaso na usafi, na kisha labda uhusiano wa Yohana Mbatizaji.

Na kisha, hatimaye, tayari nimesema haya mara mbili, lakini siwezi kuisitiza vya kutosha jinsi ilivyo muhimu kufikiria jinsi maandishi haya yanavyochangia katika uelewa wetu wa historia ya maandishi ya Biblia ya Kiebrania, na pia jinsi lugha imekuwa ikikua. Huo ni utangulizi tu wa Qumran. Hatuna muda hivi sasa wa kufafanua maandishi ya mtu binafsi kidogo, lakini hii inatupa mwanzo wa kukumbuka kuwa huu ni utafiti unaohusisha taaluma mbalimbali.

Kila kitu kuanzia jiolojia, historia, akiolojia, utafiti wa maandishi, sosholojia ya jamii, lakini hiyo inatosha kwa sasa.

Huyu ni Dkt. Elaine Phillips katika mafundisho yake kuhusu Utangulizi wa Masomo ya Biblia. Huu ni kipindi cha 12, Qumran na Hati za Bahari ya Chumvi.